

35. Görsel Kullanımı ve Okuma Becerisinin İlişkilendirildiği Çalışmalara Yönelik Küresel Eğilimler ve Perspektifler: Bibliyometrik Bir Analiz¹

Halil Ziya ÖZCAN²

APA: Özcan, H. Z. (2024). Görsel Kullanımı ve Okuma Becerisinin İlişkilendirildiği Çalışmalara Yönelik Küresel Eğilimler ve Perspektifler: Bibliyometrik Bir Analiz. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö14), 635-655. DOI: 10.29000/rumelide.1454554.

Öz

Bu araştırmada görsel kullanımı ve okuma becerisinin ilişkilendirilerek ortaya konan bilimsel çalışmaların farklı değişkenler çerçevesinde analizi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bilimsel araştırmalar genel görünüm, yıl, kurum, dergi, yazar, ülke ve anahtar kelime bağlamında analiz edilmiştir. Araştırma sürecinde nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan durum çalışması benimsenmiştir. Elde edilen veriler ise doküman analizi işlemi yapılarak toplanmıştır. Araştırmanın veri seti SCOPUS veri tabanından alınmış olup tarama esnasında “Görsel” ve “Okuma” anahtar kelimeleri kullanılmış ve doküman türü olarak ta makale sınırlamasına gidilmiştir. Yapılan taramanın sonucunda 1134 makaleye ulaşılmıştır. Verilerin analizi iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Genel görünüm ve yıl değişkeni betimsel olarak analiz edilir iken kurum, dergi, yazar, ülke ve anahtar kelime değişkenleri ise VOSwiever görsel haritalama programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen verilerden hareketle görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendirerek yayımlanan 1134 makaleden en fazla atıf alan araştırmanın “DRC: A Dual Route Cascaded Model of Visual Word Recognition and Reading Aloud” başlıklı makale olduğu görölmüştür. En fazla araştırmanın yıl olarak “2022” yılında yayımlandığı anlaşılmıştır. En fazla atıf alan kurum “Macquarie Üniversitesi” olurken en fazla atıf alan araştırmanın yayımlandığı derginin “Psychological Review” olduğu görölmüştür. En fazla atıf alan yazar/lar ise “Max Coltheart, Kathleen Rastle, Conrad Perry, Robyn Langdon ve Johannes Ziegler” olmuştur. Araştırma kapsamına alınan araştırmaların en fazla “United States of America” da yayımlanırken bu araştırmalarda en fazla “Reading”, “Dyslexia” ve “Eye Movements” anahtar kelimelerinin tekrarlandığı görölmüştür.

Anahtar kelimeler: Scopus, okuma, görsel, makale, bibliyometrik analiz

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %13

Etik Őikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 15.12.2023-**Kabul Tarihi:** 20.03.2024-**Yayın Tarihi:** 21.03.2024; **DOI:** 10.29000/rumelide.1454554

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Dr., Milli Eğitim Bakanlığı / Dr., Ministry of National Education (Uşak, Türkiye), halilziyaozcan@gmail.com, **ORCID ID:** 0000-0003-3868-0972, **ROR ID:** https://ror.org/00jga9g46, **ISNI:** 0000 0001 2179 4856, **Crossreff Funder ID:** 501100013898

Global Trends and Perspectives on Studies Related to Visual Using and Reading Skills: A Bibliometric Analysis³

Abstract

In this study, it is aimed to analyse the scientific studies that are put forward by associating visual use and reading skills in different variables. The scientific studies obtained for this purpose were analysed in terms of general view, year, institution, journal, author, country and keyword. In the research process, a case study, which is one of the qualitative data collection methods, was used. The data obtained were collected by document analysis. The data set of the research was taken from the SCOPUS database and the keywords "Visual" and "Reading" were used during the scanning and article limitation was used as the document type. As a result of the search, 1134 articles were reached. The data were analysed in two stages. While the general view and year variables were analysed descriptively, the institution, journal, author, country and keyword variables were analysed using VOSviewer visual mapping software. Based on the data, it was seen that the most cited research among 1134 articles was the article titled "DRC: A Dual Route Cascaded Model of Visual Word Recognition and Reading Aloud". It was understood that the most research was published in the year "2022". While the most cited institution was "Macquarie University", the journal in which the most cited research was published was "Psychological Review". The most cited author/s were "Max Coltheart, Kathleen Rastle, Conrad Perry, Robyn Langdon and Johannes Ziegler". It was observed that the studies included in the research were mostly published in "United States of America" and the keywords "Reading", "Dyslexia" and "Eye Movements" were repeated in these studies.

Keywords: Turkish Course Curriculum, middle school Turkish course, curriculum

1. Giriş

Okuma, genel olarak şifre çözme becerisi olarak adlandırılmaktadır. Ancak okumanın bileşenleri incelediğinde okumanın sadece şifre çözme olmadığı bununla birlikte anlam kurma, anlamlandırma, ilişkilendirme, metinler arasılık yapma, analiz yapma, yorumlama, değerlendirme gibi birçok zihinsel faaliyeti kapsayan karmaşık bir süreç olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda okuma becerisini görme açısı, satır uzunluğu, punto gibi fiziksel; gözün net görme durumu fizyolojik (Türkben ve Temizyürek, 2017); okunanı uzun ya da kısa süreli bellekte tutma, anlamlandırma zihinsel (Kurudayıoğlu, 2011); okuma motivasyonu ve okuma ilgisi psikolojik (Şehbaz ve Çekici, 2012) ve toplum tarafından değer ya da kabul görme ise sosyolojik yönüyle etkilemektedir (Özbay, 2006). Eğitim ve öğretim sürecinde bu unsurlardan haberdar olmak okuma becerisini geliştirilmesinde etkili olmaktadır. Dolayısıyla okuma becerisi sadece şifre çözme becerisi olarak ele alınmamaktadır. Bu beceri hem okul hem de günlük

³ **Statement:** It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Ethics Statement:

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received – Turnitin, Rate:13

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, Article Registration Date: 15.12.2023-Acceptance Date: 20.03.2024-Publication Date: 21.03.2024; DOI: 10.29000/rumelide.1454554

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

yaşamda etkin bir rol oynamaktadır. Bu beceriden yararlanma yöntem ve teknikleri her geçen gün farklılaşmaktadır. Bu nedenle okuma becerisinin gerek günlük gerekse de akademik yaşamdaki yeri her geçen gün daha önemli hale geldiği görölmektedir. Günümüzde her ne kadar okuma araçları olan kitap, gazete ve dergiler fiziksel olarak biraz da olsa önemlerini yitirseler de okumanın gerçekteleği farklı ortamlarda daha etkin bir şekilde kullanıldığı görölmektedir. Özellikle internettin dünya genelinde insanın yaşamına girmesiyle birlikte sanal ortamlarda okuma alanları farklılaşmıştır. İnternetle birlikte geleneksel anlayışla uzun yıllar üzerinde durulan temel okuryazarlık, son yüzyılda yerini ekonomi okuryazarlığı (Dilek, Küçük ve Eleren, 2016), bilgi okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı (Korkut ve Akkoyun, 2008), medya okuryazarlığı, web okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı, siyaset okuryazarlığı, yurttaşlık okuryazarlığı, tüketici okuryazarlığı, kütüphane okuryazarlığı (Kurbanoglu, 2010), ekran okuryazarlığı, doğa okuryazarlığı (Gökçen, 2018) gibi farklı alanlarda uzmanlık gerektiren becerilere evrilmiştir. Bu evrilme okuma tanımına yeni yaklaşım ve kavramlar eklemiştir. Bunlardan biri de görsellik kavramı olmuştur. Görsellik, genelde güzel sanatlar ve iletişim alanında kullanılan bir araç olarak değerlendirilmektedir. Ancak eğitim ve öğretim ortamında da görseller, birer yazılı metin gibi anlamlandırılma ve yorumlanmaya başlanmıştır. Kreş ve ana okullarda çok sık bir şekilde kullanılan görseller, eğitimde soyut olan kavramların somutlaştırılmasında, dikkat çekmede ya da bir konuyu özetlemede etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Benzer şekilde görselin bir okuma aracı olduğu, tıpkı bir metin gibi anlaşılmalı gerektirdiği yapılan birçok çalışmayla da ortaya konulmuştur (Batur, 2010; Kurudayıoğlu ve Tüzel, 2010; Gören ve Kahraman, 2023). Dolayısıyla okuma, sadece bir şifre çözme becerisi olmaktan çıkmış, aynı zamanda her bir görselin de birer metin olduğu ve görselin anlaşılması, yorumlanması ve değerlendirilmesi gerektiği öne sürölmüştür (Basat, 2014). Bu konuda birçok çalışma yapılmış ve görsel okuma becerisinin de bir dil becerisi olduğu kabul görmüştür (Öztokat, 1999). Buna bağlı olarak hem dünyada hem de Türkiye’de görsel okuma becerisi öğretim programlarında yer almaya başlanmıştır. Görsel okumayla birlikte görsel sunu, dijital beceri, online okuma, e-okuma gibi kavramlar eğitim-öğretimin vazgeçilmez unsurları arasında yer almıştır. Bu nedenle bu konuda yapılan çalışmalar merak konusu olmuş, dünya ve Türkiye’de görsel okuma/okuryazarlıkla ilgili yapılan araştırmalar ele alınmıştır.

Bu amaçla görsel okuma/okuryazarlıkla ilgili çalışmalar bibliyometrik analizle ele alınmıştır. Bibliyometrik analiz çeşitli alanlarda yapılan çalışmaların hangi yönde nasıl geliştiğini göstermek amacıyla yapılan ayrıntılı bir inceleme tekniği olarak tanımlanmaktadır (Aydınoğlu, İlhan ve Özer, 2023). Literatür incelendiğinde maliye, işletme, teknoloji, gıda, tarım, turizm, eğitim, spor gibi birçok farklı alanda bibliyometrik analiz çalışmalarının yapıldığı görölmektedir (Birinci, 2008; Hotamışlı ve Erem, 2014; Beşel ve Yardımcı, 2017; Yılmaz, 2017; Altınpulluk, 2018; Ayaz ve Türkmen, 2018; Depren, Kartal ve Kılıç Depren, 2018; Akkaşoğlu, Akyol, Ulama ve Zengin, 2019; Bozok, Kılıç ve Özdemir, 2017; Polat, Saraçoğlu ve Duman, 2019; Savrun ve Mutlu, 2019; Yeksan ve Akbaba, 2019; Batur ve Özcan, 2020; Murathan, Bozyılan ve Murathan, 2020; Zeren ve Kaya, 2020; Gülmez, Özteke ve Gümüş, 2021; Tekin, Öztürk ve Bahar, 2021; Güneş, Gündoğdu ve Aksu, 2022). Bunun yanında doğrudan görsel okuma/okuryazarlıkla ilgili de çeşitli bibliyometrik çalışmalara da rastlanılmıştır (Karagöz ve şeref, 2021; şakiroğlu, 2021; Akcan ve Ablak, 2022; Bak, Özdemir, Bak, Ataş, Gündüz ve Bilgili, 2023).

Bu çalışmada da Küresel düzeyde görsel okuma üzerine yapılan araştırmaların bibliyometrik analizi amaçlanmış olup aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Görsel kullanımı ve okuma becerisine yönelik yazılan makalelerden en fazla atıf alan ilk 20 makalenin genel görünümleri nasıldır?

2. Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin en çok atıf alan kurum bazındaki dağılımı nasıldır?
4. Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin en çok atıf alan dergi bazındaki dağılımı nedir?
5. Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin en çok atıf alan yazar bazındaki dağılımı nasıldır?
6. Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin en çok yayın yapılan ülke bazındaki dağılımı nasıldır?
7. Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin en çok atıf alan ülke bazındaki dağılımı nasıldır?
8. Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin yazar ağ görselleştirmesi nasıldır?
9. Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin anahtar kelime görselleştirmesi nasıldır?

2. Yöntem

Araştırmanın deseni, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analizine yönelik bilgiler bu başlık altında açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın deseni

Görsel kullanımının okuma ile ilişkilendirildiği makalelerin bibliyometrik analizini amaçlayan bu çalışmada desen olarak nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması benimsenmiştir. Davey (2009)'e göre durum çalışması, var olan bir olgu veya konu hakkında sistematik olarak bilgi toplanan ve derinlemesine analiz yapılmak suretiyle gelecek araştırmalara yön veren bir araştırma desendir. Chmiliar (2010) da durum çalışmasını bir olayın ayrıntılı bir şekilde farklı boyutlarda incelenen, elde edilen verilerin de sistemli bir şekilde toplanan ve var olan durumu gösteren bir yöntem olarak ifade etmektedir.

2.2. Araştırmanın Kapsamı

Küresel düzeyde yapılan araştırmaların farklı boyutlarını derinlemesine analiz etmeyi hedefleyen bu araştırmanın kapsamını görsel okumayı konu alan makaleler oluşturmaktadır. Bu bağlamda bu araştırma, araştırmacılar tarafından yaygın olarak kullanılan veri tabanlarından bir tanesi olan Scopus veri tabanında yer alan makaleler ile sınırlandırılmıştır.

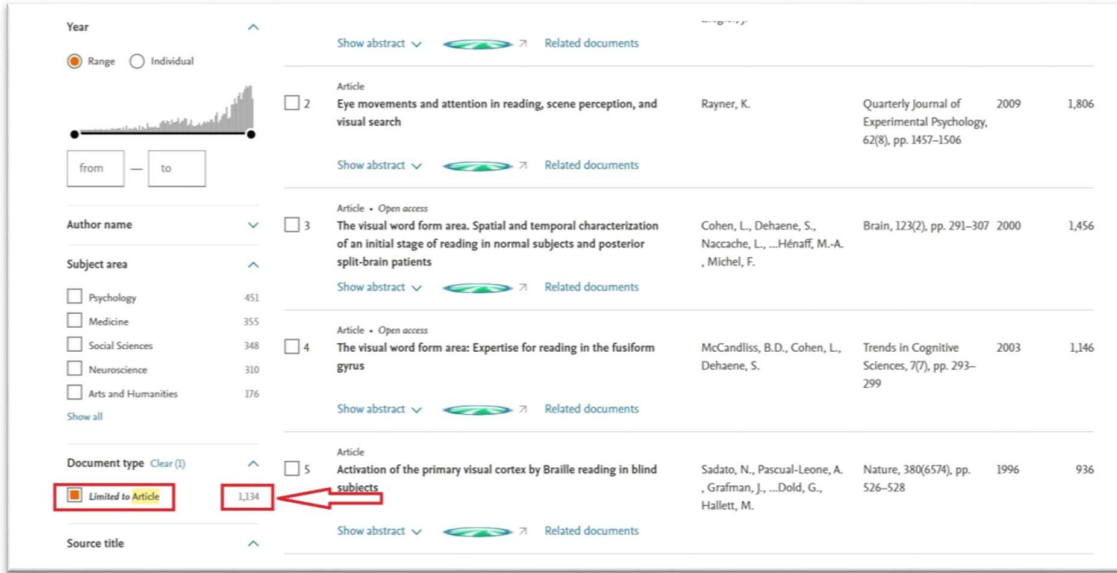
Araştırmanın birinci alt probleminde araştırmaya dâhil edilen 1134 makaleden en fazla atıf alan ilk 20 makalenin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. İlgili alt probleme yönelik hazırlanan tabloda ilk 20 makalenin künyesi çıkartılmıştır. Tablonun yorumlanmasında ise 20

makalenin tümüne yönelik bir yorumlama yapılmamış olup sadece ilk 3 te yer alan makaleler araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

2.3. Veri toplama aracı ve verilerin toplanması

Derinlemesine analizi hedeflenen konu veya olgulara yönelik farklı değişkenlere ulaşılabilecek birçok web tabanlı veri seti sunan araçlar bulunmaktadır. Bibliyometrik analiz çalışan birçok araştırmacı (Şeref ve Karagöz, 2019a; Şeref ve Karagöz, 2019b; Karagöz ve Ardıç, 2019; Bozdoğan ve Sönmez, 2023) veri setlerini Web of Science, Scopus, Dergipark Akademik, Educational Resources Information Center, Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi, Google Akademik vb. veri tabanlarının web sitelerinden elde etmiştir. Bu bağlamda bu araştırma sürecinde de veri toplama aracı olarak çevrimiçi ortamda ulaşılabilen veri tabanlarından biri olan Scopus veri tabanının resmi web sitesi kullanılmıştır.

Görsel kullanımı ve okumanın konu alındığı çalışmaların bibliyometrik analizinin amaçlandığı bu araştırmada, veriler iki aşamada toplanmıştır. İlk aşamada araştırmacı tarafından Scopus veri tabanının web sitesinde “Visual and Reading” anahtar kelimesi ile sadece makalelerin tespitine ilişkin bir arama gerçekleştirilmiştir. Yapılan taramada herhangi bir disiplin sınırlandırılmasına gidilmemiştir. Yapılan taramanın sonucunda 1134 adet makaleye ulaşılmıştır. Yapılan taramanın ekran görseli şekil 1’de paylaşılmıştır.

Şekil 1. “Visual and Reading” Anahtar Kelimesi ile Yapılan Taramanın Ekran Görüntüsü

İkinci aşamada ise yapılan taramanın sonucu virgülle ayrılmış bir dizi değere sahip düz metin formatı olan CVS formatında bilgisayara kaydedilmiştir. Oluşturulan CVS dosyasında ilgili makalelerin yazar/larına, başlıklarına, yayınlandığı yıllara, yayınlandığı dergilere, yazar/ların bağlı oldukları kurumlara, yayınlandığı ülkelere, atıf sayılarına ve anahtar kelimelere yer verilmiştir. Bu işlemin ardından araştırmanın veri toplama aşaması sonlandırılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın bu aşamasında, araştırmacı görsel okuma üzerine yayınlanan makaleleri farklı değişkenler çerçevesinde analiz etmiştir. Elde edilen veriler betimsel ve görselleştirme olmak üzere iki şekilde analiz edilmiştir. Veri setinde yer alan iki değişken betimsel olarak analiz edilmiştir. İlki en fazla atf alan ilk 20 makalenin genel görünümü, ikincisi ise makalelerin yayın yılları. Her iki değişkene yönelik tablolar araştırmacı tarafından oluşturulmuş olup araştırmanın bulgular bölümünde paylaşılmıştır. Scopus veri tabanında yapılan taramada elde edilen veri setinin görselleştirilmesinde ise yaygın olarak kullanılan VOSviewer 1.6.18 haritalama programı tercih edilmiştir. VOSviewer haritalama programı araştırmacılara WoS ve Scopus veri tabanlarından elde edilen verileri ücretsiz olarak görselleştirme imkânı sunmaktadır. Görselleştirme yoğunluk, katman ve ağ olmak üzere üç farklı boyutta gerçekleştirilmiştir. En fazla atf alan makale, yazar/lar, ülke, kurum, dergi ile en fazla yayın yapılan ülke analizinde yoğunluk haritalama seçeneği kullanılırken anahtar kelime analizinde katman haritalama uygulanmıştır. Yazar/lar arası atf durumuna yönelik görsel ise ağ haritalama seçeneği kullanılarak elde edilmiştir. Hem betimsel hem de görselleştirme analizinin ardından bu aşama sonlandırılmıştır.

2.5. Araştırma ve Yayın Etiği

Araştırma konusu yöntemi ve sonuçları itibarı ile ‘etik kurul raporu gerektirmeyen’ türden bir çalışmadır. Araştırmada hiçbir safhada herhangi bir canlı ya da 3. bir kişinin hak ve özgürlüklerine müdahalede bulunulmamıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde alt problemlere ilişkin bulgular sırasıyla paylaşılmaktadır. Birinci ve ikinci alt probleme yönelik yapılan analizlerin sonucunda oluşan bulgular tablolaştırılarak sunulmuş ve yorumlanmıştır. Diğer alt problemler ise görsel haritalama programı kullanılarak görselleştirilmiş olup ilgili başlıklar altında yer almaktadır.

3.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Görsel kullanımı ve okuma becerisine yönelik yazılan makalelerden en fazla atf alan ilk 20 makalenin genel görünümü nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1. En Fazla Atf Alan İlk 20 Makalenin Genel Görünümü

Sıra	Makalenin Adı	Yazar/lar	Yıl	Scopus Atf Sayısı	Dergi
1	DRC: A Dual Route Cascaded Model of Visual Word Recognition and Reading Aloud	Coltheart,M., Rastle,K., Perry,C., Langdon,R., Ziegler,J.	2001	2947	Psychological Review
2	Eye Movements and Attention in Reading, Scene Perception, and Visual Search	Rayner, K.	2009	1807	Quarterly Journal of Experimental Psychology
3	The Visual Word Form Area: Spatial and Temporal Characterization of An Initial Stage of Reading in Normal	Cohen, L., Dehaene, S., Naccache, L.,	2003	1456	Brain

	Subjects and Posterior Split-Brain Patients	Hénaff, M. A., Michel, F.			
4	The Visual Word Form Area: Expertise For Reading in the Fusiform Gyrus	McCandliss, B.D., Cohen, L., Dehaene, S.	2003	1146	Trends in Cognitive Sciences
5	Activation of The Primary Visual Cortex By Braille Reading in Blind Subjects	Sadato, N., Pascual-Leone, A., Grafman, J., Dold, G., Hallett, M.	1996	937	Nature
6	Functional Magnetic Resonance İmaging (fMRI) Brain Reading: Detecting and Classifying Distributed Patterns of fMRI Activity in Human Visual Cortex	Cox, D.D., Savoy, R.L.	2003	815	NeuroImage
7	Reading and Auditory-Visual Equivalences.	Sidman, M.	1971	538	Journal Of Speech and Hearing Research
8	The Interaction of Contextual Constraints and Parafoveal Visual Information in Reading	Balota,D.A., Pollatsek,A., Rayner, K.	1985	440	Cognitive Psychology
9	A Causal Link Between Visual Spatial Attention and Reading Acquisition	Franceschini, Gori, S., Ruffino, M., Pedrolli, K., Facoetti, A.	2012	360	Current Biology
10	Sensitivity to Dynamic Auditory and Visual Stimuli Predicts Nonword Reading Ability in Both Dyslexic and Normal Readers	Witton, C., Talcott, J.B., Hansen, P.C., Stein, J.F., Green, G.G.R.	1998	342	Current Biology
11	Visual Requirements for Reading	Whittaker,S.G Lovie-Kitchin,J.	1993	333	Journal of the Optometry and Vision Science
12	The Role of Phonological Awareness and Visual-Orthographic Skills in Chinese Reading Acquisition	Siok, W.T., Fletcher, P.	2001	318	Developmental Psychology
13	A Not-So-Simple View Of Reading: How Oral Vocabulary and Visual-Word Recognition Complicate The Story	Ouellette, G., Beers, A.	2010	286	Reading and Writing

14	A Theoretical and Experimental Case for a Visual Deficit in Specific Reading Disability	Martin, F., Slashuis, W., Loveerove, W.	1986	277	Cognitive Neuropsychology
15	Is Visual Information Integrated Across Successive Fixations in Reading?	McConkie, G.W., Zola, D.	1979	252	Perception & Psychophysics
16	Visual Scanning Training Effect On Reading-Related Tasks in Acquired Right Brain Damage	Weinberg, J., Diller, L., Gordon, W.A., Hodges, G., Ezrachi, O.	1977	248	Archives of Physical Medicine and Rehabilitation
17	Reading Normal and Degraded Words: Contribution of the Dorsal and Ventral Visual Pathways	Cohen, L., Dehaene, S., Vinckier, F., Jobert, A., Montavont, A.	2008	229	NeuroImage
18	ERP Effects of Listening to Speech Compared to Reading: The P600/SPS to Syntactic Violations in Spoken Sentences and Rapid Serial Visual Presentation	Hagoort, P., Brown, C.M.	2000	226	Neuropsychologia
19	Asymmetry of the Effective Visual Field in Reading	Rayner, K., Well, A.D., Pollatsek, A.	1980	223	Perception & Psychophysics
20	Reading Stories Activates Neural Representations of Visual and Motor Experiences	Speer, N.K., Reynolds, J.R., Swallow, K.M., Zacks, J.M.	2009	219	Psychological Science

Tablo 1’de araştırma kapsamına alınan 1134 makaleden en fazla atıf alan ilk 20 makaleye yer verilmiştir. Örneklem büyüklüğü düşünüldüğünde tüm araştırmaları bu çalışma içerisinde ayrıntılı olarak vermek bilimsel bir makale olarak bu araştırmayı hem hacimsel olarak hazırlanması çok güç bir noktaya çekeceği hem de araştırmının temel amacından sapacağı için en fazla atıf alan ilk 20 makalenin künyesinin verilmesi tercih edilmiştir. Bu noktadan hareketle tablo 1 incelendiğinde, en fazla atıf alan araştırmının “*DRC: A Dual Route Cascaded Model of Visual Word Recognition and Reading Aloud*” başlıklı makale olduğu görülmektedir. Max Coltheart, Kathleen Rastle, Conrad Perry, Robyn Langdon ve Johannes Ziegler sesli okuma ile görsel tanıma yönelik geliştirdikleri bir modeli araştırmalarında sunmaktadırlar. Araştırmacılar çalışmalarında geliştirdikleri modelin diğer okuma modellerinden farklı olarak sözcüksel karar ve sesli okumayı aynı anda yapabildiğini ifade etmektedirler. Bu makale 2001 yılında psikoloji alanında araştırmalara yer veren “*Psychological Review*” adlı dergide yayınlanmıştır. American Psychological Association (APA) tarafından yayınlanan bu dergi Q1 düzeyinde bir dergi olup genel psikoloji disiplinde yayın yapan 209 dergi arasında 16. sırada bulunmaktadır. İlgili bu araştırma da şu ana kadar 2949 atıf alarak 1134 makale arasında ilk sırada yer almaktadır.

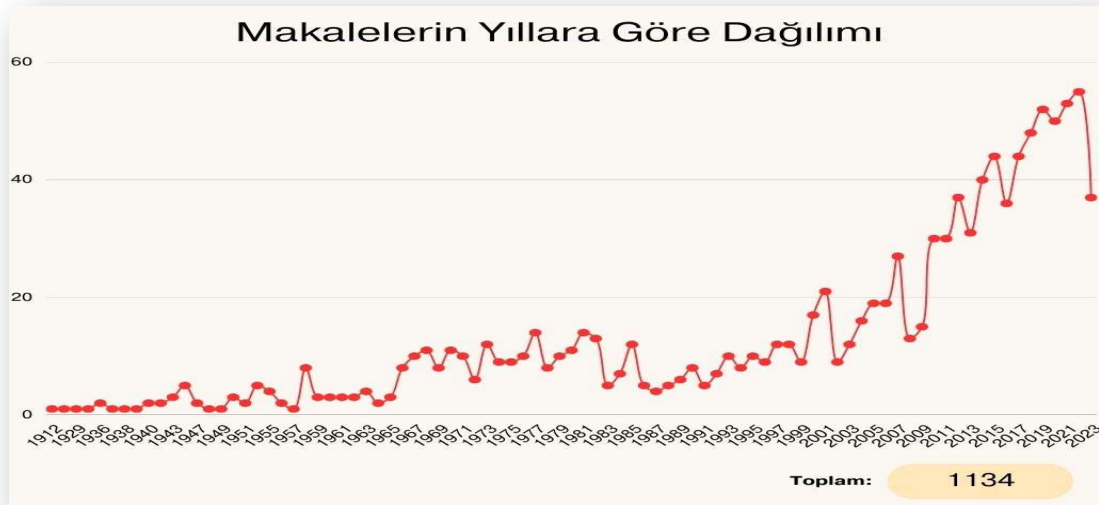
En fazla atıf alan araştırmalar arasında ikinci sırada “*Eye Movements and Attention in Reading, Scene Perception, and Visual Search*” başlıklı makale gelmektedir. Keith Rayner tarafından kaleme alınan bu araştırmada göz hareketleri ile okuma, sahne algısı ve görsel tarama arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarılmak hedeflenmiştir. İlgili bu araştırma 2009 yılında “*Quarterly Journal of Experimental Psychology*” adlı dergide yayınlanmıştır. SAGE yayıncılık tarafından yayımlanan dergi alanında Q2 dergi kategorisinde yer almaktadır. Scopus verilerine göre bu makale şu ana kadar 1807 atıf aldığı görölmektedir. Göz hareketleri üzerine birçok bilimsel çalışması olan yazar, California üniversitesi genel psikoloji alanında çalışmalarını sürdürürken 2015 yılında hayata gözlerini yummuştur.

En fazla atıf alan üçüncü araştırma ise “*The Visual Word Form Area: Spatial and Temporal Characterization of An İntial Stage of Reading in Normal Subjects and Posterior Split-Brain Patients*” başlıklı makale olmuştur. Bu çalışma Laurent Cohen, Stanislas Dehaene, Lionel Naccache, Marie-Anne Hénaff ve François Michel tarafından raporlaştırılmıştır. Temel olarak Tıp alanında yayınlanan bir çalışma olan bu araştırma, görsel kelime formu kullanılarak normal bireyler ile posterior bölünmüş beyin rahatsızlığı olan bireyler arasındaki ilk okuma aşamasında yer alan zamansal ve mekânsal karakterizasyonu ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Bu çalışma, beyin ve sinir hastalıklarına yönelik araştırmaların yayınlandığı “*Brain*” adlı dergide 2000 yılında okurlar ile buluşmuştur. Oxford üniversitesi yayıncılık tarafından yayımlanan bu dergi alanındaki 373 dergi arasında 7 sırada yer almaktadır. Q1 dergi kategorisinde yer alan bu dergi 1878 yılında yayın hayatına başlamış olup 1917 yılından itibaren de Scopus veri tabanında taranmaktadır. Scopus verilerine göre bu araştırma şu ana kadar 1456 atıf almış olup 1134 makale arasında üçüncü sırada yer almaktadır.

3.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin yıllara göre dağılımı nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmaktadır.

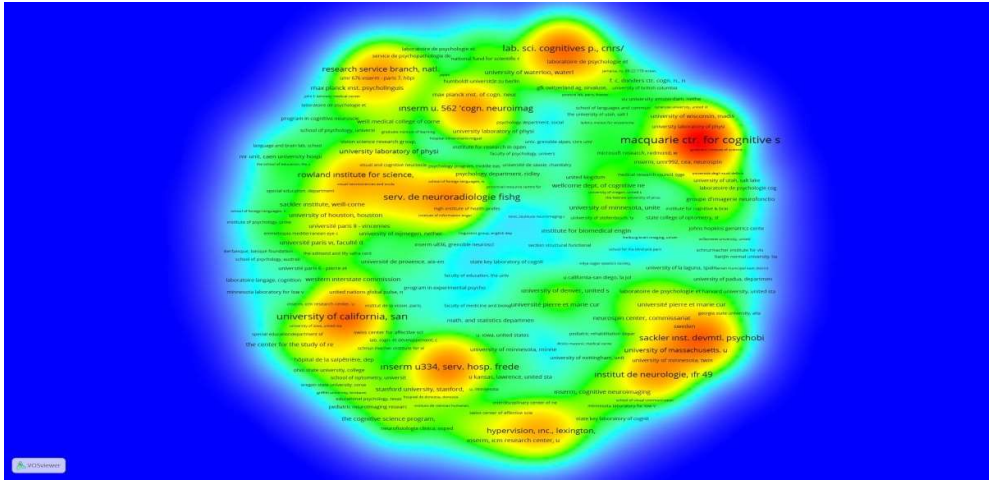
Tablo 2. Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 2’de araştırma kapsamına alınan 1134 makalenin yıl bazındaki dağılımı gösterilmektedir. Tablo incelediğinde makalelerin yayın yılları ve makale sayılarındaki artışı ve azalmayı gösteren kırmızı noktalar görülmektedir. Bu noktadan hareketle ilgili konuya yönelik ilk yayım yılının 1912 (f: 1), son yayım yılının ise 2023 (f: 38) olduğu anlaşılmaktadır. Taramanın yapıldığı tarih olan 28.09.2023 itibari ile en fazla yayın 2022 (f: 57) yılında yapılmıştır. Makale yayım sayılarının tarihsel seyrine bakıldığında bazı yıllarda düşüş olsa da genel anlamda artarak devam ettiği tespit edilmiştir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin en çok atıf alan kurum bazındaki dağılımı nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular Şekil 2’de sunulmaktadır.

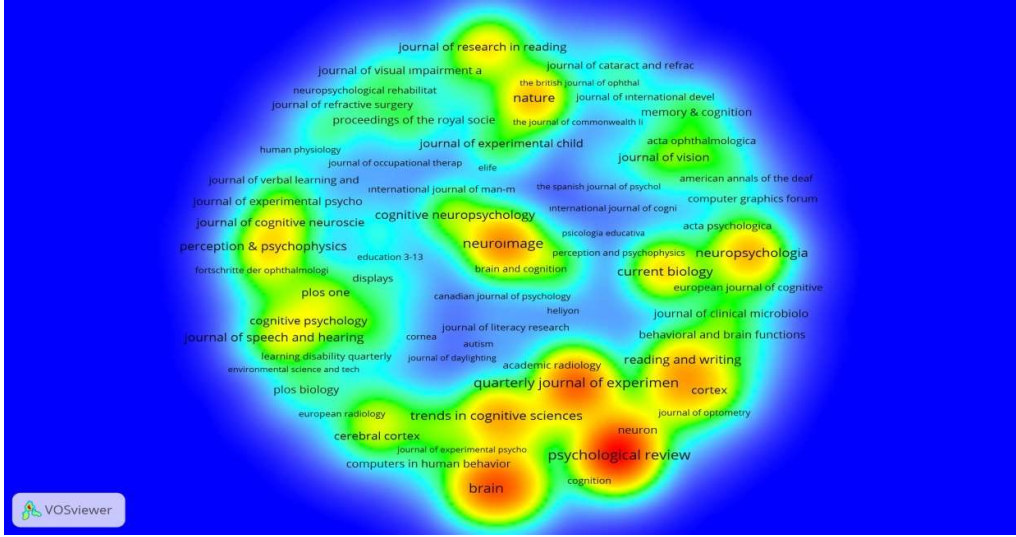

Şekil 2. En Fazla Atıf Alan Kurum Görsel Haritası

Araştırmanın üçüncü alt probleminde en fazla atıf alan kurumlar analiz edilmiş ve elde edilen verilerden hareketle VOSviewer görsel haritalama programı kullanılarak şekil 2’de yer alan yoğunluk haritası oluşturulmuştur. Şekil genel olarak incelendiğinde turkuaz mavi renkten kırmızı renge, dıştan içe doğru bir değişim olduğu görülmektedir. İlgili bu renk değişimi küme içerik sayısındaki farklılaşmayı göstermektedir. Turkuaz mavi en az içerik sayısına ait kümeyi gösterirken kırmızı renk en yoğun içeriği ifade etmektedir. Bu noktadan hareketle şekle bakıldığında belirgin olarak on farklı kümenin olduğu anlaşılmaktadır. Oluşan kümelerdeki renk değişimine dikkat edildiğinde ise içerik olarak en yoğun (en fazla atıf alan) kümenin Macquarie Üniversitesi bünyesinde bulunan “Department of Cognitive Science” olduğu görülmektedir. Oluşan kümelerdeki kurumların hangi disiplinlere yönelik olduğu incelendiğinde ise belirgin olarak psikoloji ve tıp alanında faaliyet gösteren kurumlar oldukları anlaşılmaktadır.

3.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin en çok atıf alan dergi bazındaki dağılımı nedir?” sorusuna ilişkin bulgular Şekil 3’de sunulmaktadır.

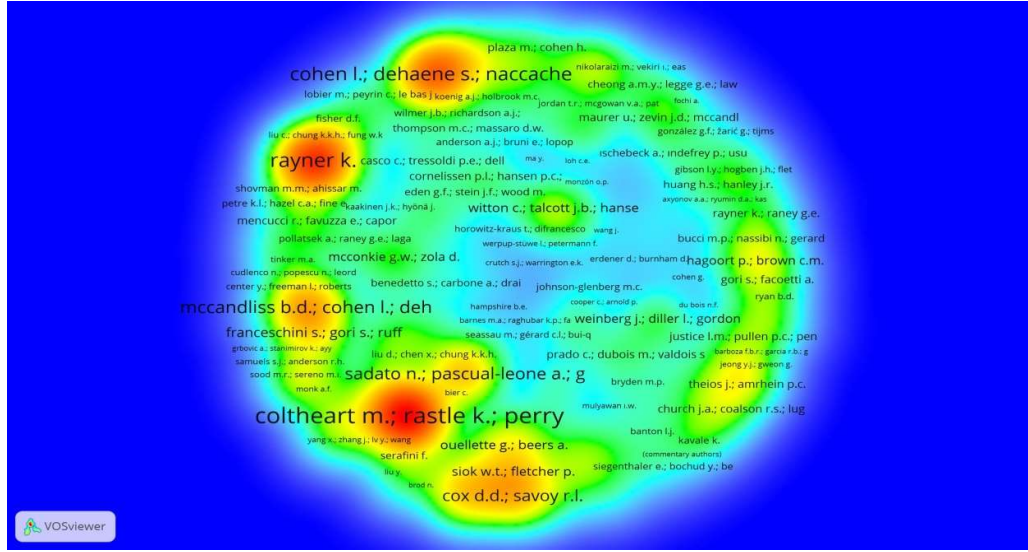

Şekil 3. En Fazla Atıf Alan Dergi Görsel Haritası

Şekil 3'te araştırma kapsamına alınan 1134 makalenin yayımlandığı 548 farklı derginin atıf yoğunluk haritası yer almaktadır. VOSviewer görsel haritalama programının araştırmacılara sunduğu yoğunluk haritası seçeneği kullanılarak oluşan kümelerde farklı renklemeler kendini göstermektedir. Oluşan bu renklemeler kümelerin sahip olduğu içerik sayısının değişimini belirtmektedir. Turkuaz mavi renk en az içeriğe sahip kümeyi gösterirken kırmızı renk yoğunluğu ise içerik değerinin diğer kümelere oranla daha fazla olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda oluşan kümeler arasında en fazla içeriğe (en fazla atıf alan) sahip derginin “*Psychological Review*” olduğu görülmektedir. American Psychological Association (APA) tarafından yayınlanan “*Psychological Review*” genel psikoloji üzerine yapılan araştırmalara yer veriyor olup alanında etki değeri yüksek bir bilimsel dergidir. Bu dergiyi “*Quarterly Journal of Experimental Psychology*” ve “*Brain*” dergiler takip etmektedir. Yine belirgin olarak görüldüğü gibi “*Trends in Cognitive Sciences*”, “*Neuroimage*”, “*Nature*”, “*Reading and Writing*”, “*Current Biology*”, “*Neuropsychologia*” ve “*Journal of Research in Reading*” dergileri de içerik olarak diğer dergilerden daha fazla sayısal veriye sahip olduğu anlaşılmaktadır.

3.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin en çok atıf alan yazar bazındaki dağılımı nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular Şekil 4'te sunulmaktadır.

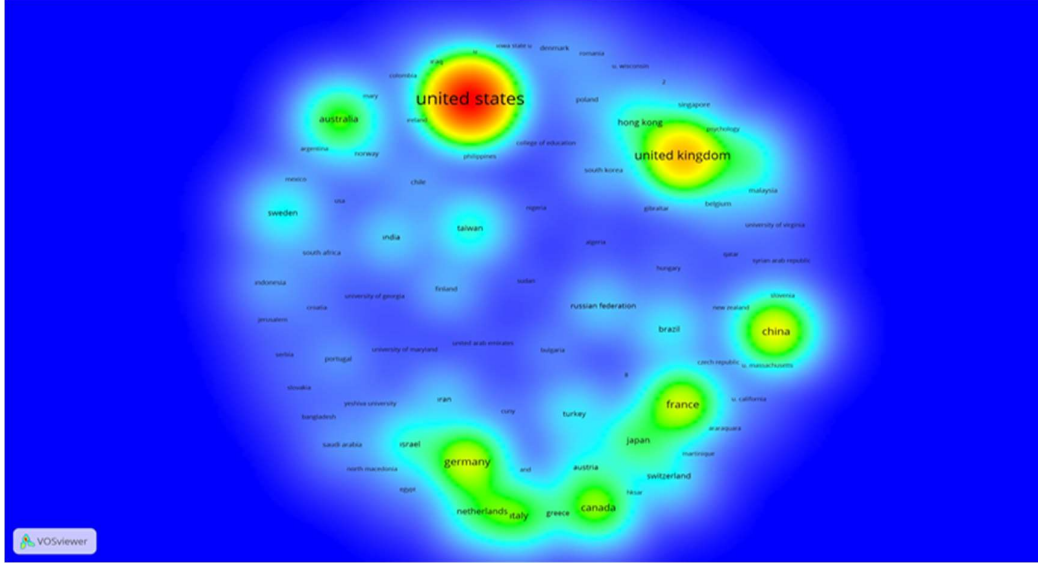

Şekil 4. En Fazla Atıf Alan Yazar Görsel Haritası

Şekil 4, araştırma kapsamına alınan konuya yönelik yayınlanan makalelerin yazarlarından en az bir atıf alan 903 yazara yönelik yoğunluk haritasını göstermektedir. VOSviewer programı kullanılarak elde edilen şekil incelendiğinde, altı kümenin belirgin olarak göze çarptığı ifade edilebilir. Oluşan bu kümelerin merkezlerindeki renk değişimine bakıldığında ise kırmızı rengin yoğun olduğu üç kümenin en fazla atıf alan yazar/lara ait kümeler olduğu anlaşılmaktadır. Küme merkezindeki kırmızı renk yoğunluğu kümenin içeriğindeki sayısal verinin diğer kümelere oranla daha fazla olduğu anlamına gelmektedir. Bu anlamda en fazla atıf yazar/lar kümesinin “Colheart M.; Rastle K.; Perry, C.” kümesi olduğu görülmektedir. İlgili bu kümedeki yazarların kaleme aldığı makalenin “DRC: A Dual Route Cascaded Model Of Visual Word Recognition And Reading Aloud” olduğu anlaşılmaktadır. Yayımlandığı yılda aynı kurumda çalışan yazarların güncel olarak farklı kurumlarda çalıştığı görülmüştür. Max Colheart ve Robyn Langdon hâlen Macquaire Üniversitesinde görev yaparken Kathleen Rastle Royal Holloway Londra Üniversitesinde, Conrad Perry Adelaide Üniversitesinde ve Johannes Ziegler ise Aix-Marseille Üniversitesinde görev yapmaktadır. Yazarlar psikoloji ve kognitif bilimler alanlarında araştırmalarına devam etmektedir. Bu kümeyi “Rayner K.” ve “Cohen I.; Dehaene S.; Naccache...” kümesi takip etmektedir.

3.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmamızın altıncı alt problemi olan “Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin en çok yayın yapılan ülke bazındaki dağılımı nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular Şekil 5’te sunulmaktadır.

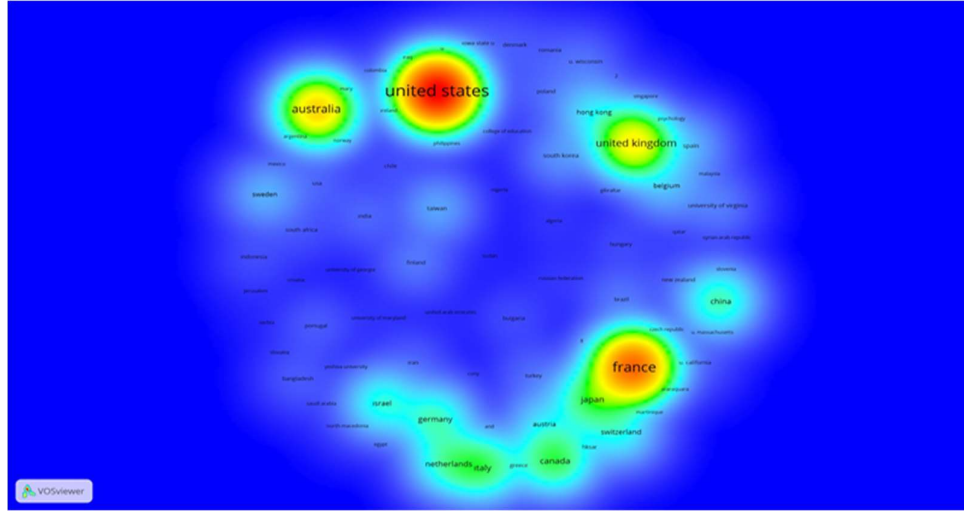

Şekil 5. En Fazla Yayın Yapılan Ülke Görsel Haritası

Şekil 5’de görsel kullanımı ve okuma becerisinin birlikte ele alındığı araştırmaların ülke bazındaki dağılımına yönelik yoğunluk haritası yer almaktadır. Şekilde araştırma kapsamına alınan çalışmaların yayımlandıkları ülkeler küme şeklinde görölmektedir. Şekil incelendiğinde altı küme belirgin olarak görölmektedir. Küme oluşumunun yanında küme merkezlerinde yer alan renklendirmelerin de içerik sayısındaki artışı ifade ettiği düşünöldüğünde ilgili konuya ilişkin en fazla yayın yapan ülkenin “United States of America” (f: 356) olduğu ifade edilebilir. Bu ülkeyi “United Kingdom” (f: 127), “China” (f: 78), “France” (f: 68), “Germany” (f: 66), “Canada” (f: 50) ve “Australia” (f: 46) izlemektedir. Turkuaz mavi renkten kırmızı renge doğru değişim içerik sayısındaki artışı belirtmektedir. Bu bağlamda turkuaz mavi renk en az içerik sayısını ifade ederken kırmızı renk en fazla içerik sayısını göstermektedir.

3.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi olan “Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin en çok atfı alan ülke bazındaki dağılımı nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular Şekil 6’da sunulmaktadır.

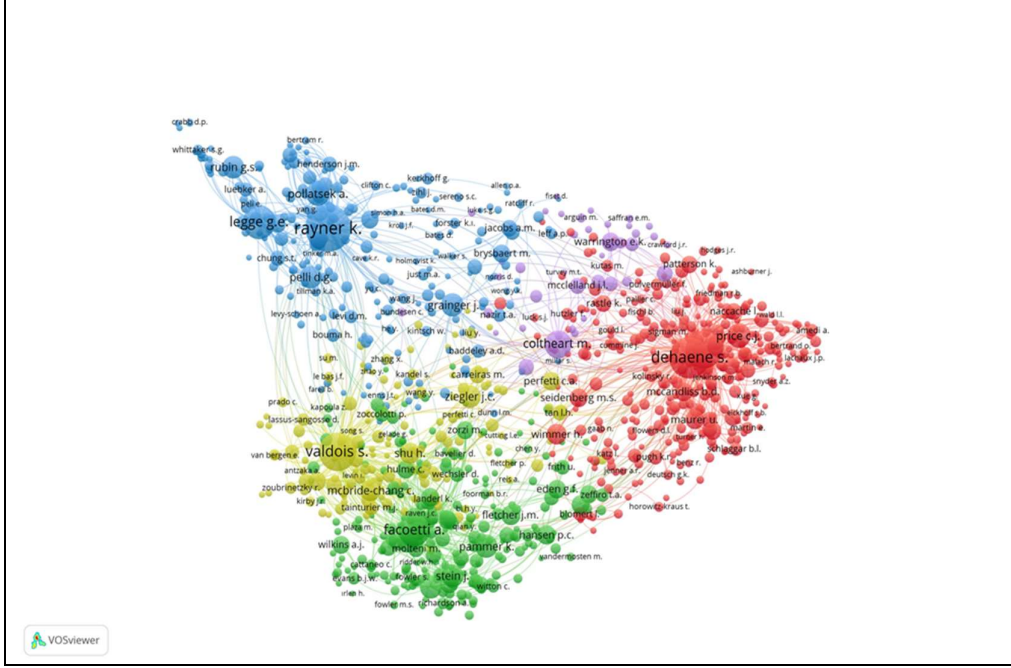

Şekil 6. En Fazla Atıf Alan Ülke Görsel Haritası

Araştırmanın yedinci alt probleminde yayın yapılan ülkeler aldıkları atıf durumuna göre analiz edilmiştir. Şekil 6, VOSwiever programı kullanılarak elde edilen ülke bazındaki atıf dağılımının yoğunluk haritasını göstermektedir. Bir önceki alt problemde ülkelerin yaptıkları yayın sayısı ele alınırken bu alt problemde bu yayınların aldıkları atıflar değerlendirilmiştir. İki alt problem birbirine bağlantılı olduğu için birlikte ele alınması uygun görülmüştür. Şekildeki kümeleşmelere bakıldığında belirgin şekilde dört kümenin oluştuğu anlaşılmaktadır. Yayın sayısında olduğu gibi atıf sayısında da ilk sırada “United States of America” (f: 14067) gelmektedir. İkinci sırada “France” (f: 8341), üçüncü sırada ise “Australia” (f: 4280) olduğu tespit edilmiştir. Bu ülkeleri “United Kingdom” (f: 3481), “Canada” (f: 1468), “Japan” (f: 1405), “Italy” (f: 1323) ve “China” (f: 1019) izlemektedir. Fransa yayın sayısı bağlamında yukarıda belirtilen ülkelere göre geri kalsa da yayınlara yapılan atıf bazında daha iyi konumda olduğu görülmüştür. Çin ve Almanya yayın sayısı noktasında iyi bir konumda iken yapılan atıf bazında aynı düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır.

3.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi olan “Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin yazar ağ görselleştirmesi nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular Şekil 7’de sunulmaktadır.

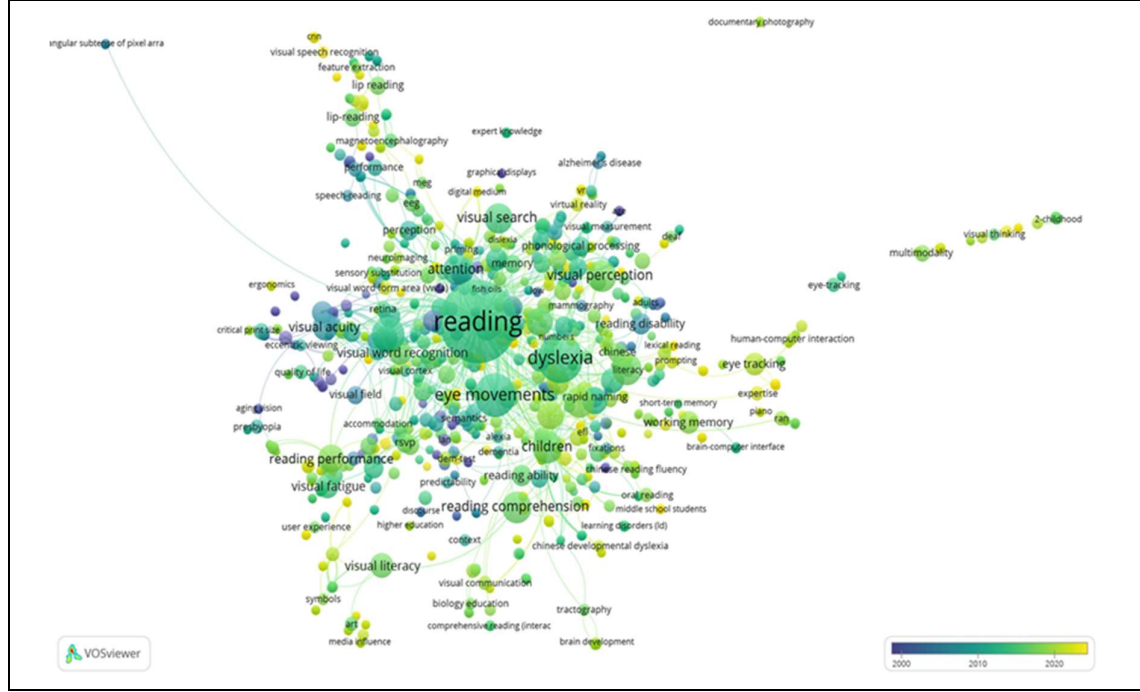

Şekil 7. Birlikte Atıf Yapılan Yazar Ağ Haritası

Şekil 7’de görsel kullanımı ve okuma becerisinin ilişkilendirilerek yapılan araştırmalarda atıf yapılan yazarların analizi yer almaktadır. Yapılan bu analiz ilgili alanda yapılan araştırmalardan ön plana çıkan ve diğer araştırmacılara yön veren yazar/ları göstermektedir. Şekil incelendiğinde beş farklı kümenin oluştuğu anlaşılmaktadır. Kümeler kırmızı, mavi, mor, sarı ve yeşil renkte oluşmuştur. Kümelerin hangi yazarların etrafında oluştuğuna bakıldığında, kırmızı kümenin Stanislas Dehaene etrafında düğüm yoğunluğuna ulaştığı görülmektedir. Psikoloji, sinirbilim, okuma-yazma, sayı işlemleri, matematik yeteneği gibi alanlarında çalışmaları olan yazar, Collège de France’da akademik çalışmalarına devam etmektedir. Görsel kullanımı ve okuma üzerine araştırmalarına sıkça atıf yapılan bir diğer yazar Keith Rayner’dır. Mavi renkli kümenin düğüm yoğunluğu en yüksek yazarı olan Keith Rayner, göz hareketleri ve okuma, göz hareketleri ve dil işleme ile okuma güçlükleri ve disleksi alanlarında yaptığı çalışmaları ile tanınan bir yazardır. 2015 yılında hayata gözlerini yuman yazarın çalışmalarına okuma ve psikoloji alanlarında yapılan araştırmalarda sıklıkla yer verilmektedir. Sarı kümenin merkezinde yer alan Sylviane Valdois, bu kümenin düğüm yoğunluğu en yüksek yazar olmuştur. Okuma güçlüğü ve dil bozuklukları konularında uzmanlaşan yazar, Aix-Marseille Üniversitesi’nde görev yapmaktadır. Yapılan yazar ağ analizinin sonucunda oluşan bir diğer küme de yeşil kümedir. Düğüm yoğunluğuna bakıldığında en yüksek değere sahip yazar Andrea Facoetti olmuştur. İtalyan psikolog ve nörobilimci Andrea Facoetti okuma ve öğrenme güçlükleri üzerine çalışmaları mevcuttur. Ayrıca hiperaktivite ve dikkat bozukluğu gibi nörolojik bozuklukları üzerine de araştırmalar yapmıştır. Yazar hâlen Padova Üniversitesi’nde akademik hayatına devam etmektedir. Mor kümenin merkezinde yer alan Max Coltheart, mor kümenin düğüm yoğunluğu en yüksek yazar olmuştur. Yazarın okuma, okuma bozuklukları, fonksiyonel beyin görüntüleme alanlarında çalışmaları mevcut olup hâlen Macquarie Üniversitesi Psikoloji Bilimleri Fakültesinde çalışmalarını sürdürmektedir.

3.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi olan “Görsel kullanımı ve okuma becerisini ilişkilendiren makalelerin anahtar kelime görselleştirilmesi nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular Şekil 8’de sunulmaktadır.

Şekil 8. Anahtar Kelime Ağ Haritası

Şekil 8’de araştırma kapsamına alınan 1134 makalede yazarlar tarafından paylaşılan anahtar kelimelerin analizi gösterilmektedir. Görselin merkezinde irili ufaklı anahtar kelime kümeleri görülürken sol alt köşede de şekilde yer alan anahtar kelimelerin kullanım güncelliğini gösteren bir zaman doğrusu yer almaktadır. Kümenin büyüklüğü en çok tekrarlanan anahtar kelimeyi ifade ederken sarı renkli kümeler ise en güncel kullanılan anahtar kelimeleri belirtmektedir. Bu bağlamda şekil incelendiğinde, en fazla tekrar edilen anahtar kelimenin “Reading” (f: 149) olduğu görülmektedir. Bu anahtar kelimeyi ise “Dyslexia” (f: 45), “Eye Movements” (f: 35), “Reading Speed” (f: 22) “Children” (f: 18), “Reading Performance” (f: 17), “Visual Perception” (f: 17), “Visual Attention” (f: 17), “Reading Comprehension” (f: 17), “Visual Search” (f: 15) takip etmektedir. Anahtar kelimelerin güncel kullanım durumlarına bakıldığında ise şekilde sarı renkle belirtilen “Visual Thinking”, “Visual Speech Recognition”, “Lip Reading”, “Middle School Students”, “Virtual Reality”, “Digital Medium”, “Brain Computer Interface”, “User Experiences”, “Visual Word Form Area” anahtar kelimelerin güncel olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Sonuç

Bu çalışmada küresel boyutta görsel kullanımı ve okumaya yönelik yapılan araştırmaların genel yapısına ilişkin kapsamlı bir sunuş yer almaktadır. İlgili literatür incelendiğinde okuma becerisine yönelik yapılan çalışmaları analiz eden yerel ve küresel düzeyde birtakım araştırmalara (Şeref ve Karagöz, 2019b; Topal, Ongun ve Arıcı, 2022; Dinçel ve Sanlav, 2023) rastlansa da görsel ve okumanın birlikte

ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma görsel ve okuma becerisinin birlikte ele alındığı çalışmaların eğilimlerini, öne çıkan yazarları ve dergileri, tercih edilen anahtar kelimelerin güncel durumunu vb. gibi farklı değişkenleri içermektedir. Bu bağlamda bu alana yönelik çalışma yapmak isteyen araştırmacılara da ışık tutması açısından önemli olduğu düşünölmektedir.

Araştırma kapsamında 1134 makale ele alınmıştır. Ele alınan bu makalelerin yayınlanma durumu geniş bir zamana yayıldığı görölmüştür. İlgili konuya yönelik ilk makalenin 1912 yılında yayınlandığı tespit edilmiştir. “Reading a book-page instantaneously: A case of unique visual power” başlıklı bu makalenin Amerikalı bir doktor olan George Milbry Gould (1864-1944) tarafından kaleme alındığı anlaşılmıştır. Tarihsel düzlemde şu ana kadar yayınlanan makalelerin yayın sayısının genel seyrine bakıldığında bazı yıllar düşüş yaşansa da genel anlamda artarak devam ettiği görölmektedir. Yapılan taramanın sonucunda en fazla makalenin 2022 yılında yayınlandığı (f: 57) sonucuna ulaşılmıştır. Taramanın yapıldığı tarih itibari ile 2023 yılında yayınlanan makale sayısının ise 38 olduğu tespit edilmiştir.

Kurumsal düzeyde yapılan analizlerin sonucunda en fazla atıf yapılan kurumların sırasıyla Avustralya'nın Sydney şehrinde bulunan Macquarie Üniversitesi (f: 2940), Amerika Birleşik Devletlerinde bulunan California Üniversitesi (f: 1797), Fransa'da bulunan Service Hospitalier Frédéric Joliot araştırma merkezi (f: 1456), Fransa'da bulunan Laboratoire de Sciences Cognitives et Psycholinguistique (LSCP) (f: 1145) ve Amerika Birleşik Devletlerinde bulunan Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (f: 457) olduğu görölmüştür. Bu kurumların dışında da küresel düzeyde birçok kurumun ilgili alana yönelik yaptıkları araştırmalara farklı farklı araştırmacılar tarafından atıfta bulunulduğu anlaşılmıştır. Ayrıca araştırma kapsamına alınan çalışmaların çoğunlukla psikoloji, nöroloji, tıp ve eğitim alanlarında olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmacıların kaleme aldıkları yayınları okurlar ile buluşturma platformlarından biri de bilimsel dergilerdir. Yerel ve küresel düzeyde farklı disiplinlerde bilimsel araştırmaları yayınlayan birçok dergi mevcuttur. İlgili bu araştırmaya da Scopus veri tabanında taranan dergiler dâhil edilmiştir. Yapılan taramada ilgili konuya yönelik yayınlanan makalelerin 548 farklı dergide yer aldığı görölmüştür. Veri setinin analizinin sonucunda ise en fazla atıf yapılan dergilerin sırasıyla “Psychological Review” (f: 3090), “Quarterly Journal of Experimental Psychology” (f: 1855) ve “Brain” (f: 1587) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En fazla atıf yapılan bu dergilerin alanlarında önemli bir yer edindikleri ve ilgili literatüre yön verdikleri görölmüştür.

Araştırma kapsamında görsel kullanımı ve okumanın birlikte irdelendiği çalışmaların yazar/larına yönelik de analizler yapılmıştır. Scopus veri tabanından alınan veri seti kullanılarak yapılan analizlerde 1134 makalede yer alan 1102 yazar atıf alma değişkeni çerçevesinde incelenmiştir. VOSviewer görsel haritalama programı kullanılarak yapılan analizlerin sonucunda, araştırma kapsamına alınan konu üzerine yazılan makalelerin yazarlarından en fazla atıf alan yazar/ların ortak yazarlı bir çalışmada yer alan Max Coltheart, Kathleen Rastle, Conrad Perry, Robyn Langdon ve Johannes Ziegler (f: 2961) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En fazla atıf alan ikinci yazar/ların Keith Rayner (f: 1813) olduğu tespit edilmiştir. Alınan atıf bağlamında üçüncü sırada ise Laurent Cohen, Stanislas Dehaene, Lionel Naccache, Stéphane Lehericy, Ghislaine Dehaene-Lambertz, Marie-Anne Hénaff ve François Michel (f: 1462)'in geldiği anlaşılmıştır.

Bibliyometrik analiz çalışması yapan birçok araştırmacı (Martinez-Lopez vd., 2018; Ahmad vd., 2019; Moral-Muñoz vd., 2020; Xinxin vd., 2020) analizini yaptıkları konu veya olguya yönelik katkı sağlayan ölkeleri incelemişlerdir. Bu araştırmada da yayın ve atıf bağlamında ölkeler analiz edilmiştir. Yapılan

analizlerin sonucunda ilgili konuya yönelik en fazla yayının “United States of America” (f: 356)’da yapıldığı görülmüştür. En fazla atıf alan ülkenin benzer şekilde “United States of America” (f: 14067) olduğu tespit edilmiştir. “United Kingdom”, “France”, “China”, “Australia”, “Canada”, “Italy”, “Japan” hem yayın sayısı hem de atıf bağlamında katkı sunan diğer ülkeler olmuştur. Araştırmada elde edilen bu sonuca benzer bir sonucu Şeref ve Karagöz (2019b) okuma eğitimi üzerine yapılan çalışmaların analizi yaptıkları araştırmada raporlaştırmışlardır. Araştırmacılar okuma becerisi üzerine yaptıkları bibliyometrik analizde alana en fazla katkısını Amerika Birleşik Devletlerinin sunduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmacıların çalışmak istedikleri alana yön veren, ön plana çıkan ve başı çeken yazar/ların eserlerini takip etmesi ve üzerinde araştırma yapmak istedikleri konuya ilişkin güncel eserleri okuması araştırmalarının literatür zenginliği açısından daha güçlü hâle getirecektir. Bu noktada bibliyometrik analiz çalışmalarında yer alan (almasa gereken) birlikte yazar atıf analizinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda ilgili bu araştırmanın bir amacı da görsel kullanımı ve okumanın birlikte ilişkilendirilerek yapılan çalışmalarda sıklıkla atıf yapılan ve düğüm yoğunluğunun diğer yazarlara göre daha fazla olduğu yazarları sunmaktır. Yapılan birlikte atıf analizinin sonucunda 5 farklı kümenin olduğu ve düğüm yoğunluğu en fazla kümenin de Collège de France’da akademik çalışmalarına devam eden Stanislas Dehaene olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamında analizi yapılan bir diğer değişken de yazar/ların makalelerinde yer verdikleri anahtar kelimeler olmuştur. Yapılan analizin sonucunda irili ufaklı birçok küme olduğu görülmüştür. Ayrıca ilgili anahtar kelimelerin güncelliği de analiz edilmiştir. Elde edilen sonuca göre yazar/lar tarafından en fazla tekrar edilen anahtar kelimenin “Reading” olduğu anlaşılmıştır. Bu yoruma ilgili kümenin büyüklüğünden hareketle ulaşılmıştır. Yine “Eye Movements”, “Reading Speed”, “Visual Perception”, “Visual Attention” “Reading Comprehension”, “Children”, “Visual Literacy” en fazla tekrar edilen anahtar kelimelerden olmuştur. Bu sonuca benzer bir sonucu Şeref ve Karagöz (2019b) araştırmalarında ulaşmıştır. Araştırmacılar ilgili çalışmalarında anahtar kelime analizi yapmış olup en fazla tekrar edilen anahtar kelimenin “ Reading” ve “Reading Comprehension” olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Kaynakça

- Ahmad, P., Asif, J. A., Alam, M. K. and Slots, J. (2019). A bibliometric analysis of Periodontology 2000. *Periodontology 2000*, 82(1), 286-297.
- Akcan, C. ve Ablak, S. (2022). Eğitim alanında bilgi okuryazarlığı ile ilgili çalışmaların bibliyometrik analizi. [Bibliometric analysis of studies on information literacy in the field of education] *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 6(2), 164-182.
- Akkaşoğlu, S., Akyol, C., Ulama, Ş. ve Zengin, B. (2019). Tarım turizmine yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. [Bibliometric analysis of postgraduate theses on agricultural tourism] *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(2), 1193-1218.
- Altınpulluk, H. (2018). Examination of theses on augmented reality in Turkey through bibliometric analysis method. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(1), 248-272.
- Ayaz, N. ve Türkmen, M. (2018). Bibliometric analysis of post-graduate theses on local foods. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 2(1), 22-38.
- Aydınoglu, A. U., İlhan, A. O. ve Özer, Ö. K. (2023). Bir sosyal bilimler araştırma yöntemi olarak bibliyometri: Akademik girişimcilik örneği. [Bibliometrics as a social science research method: The case of academic entrepreneurship] *Pamukkale Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 55, 235-258.

- Bak, G., Özdemir, Y. E., Bak, A., Ataş, N., Gündüz, İ. ve Bilgili, E. (2023). Analysis of academic studies on the subject of new media literacy in Türkiye in terms of different variables in the scopus database. *European Journal of Managerial Research Dergisi*, 7(12), 34-48.
- Basat, M. (2014). Observing traditional architecture as a visual text. *Millî Folklor*, 26(104), 138-150.
- Batur, Z. ve Özcan, H. Z. (2020). Eleştirel düşünme üzerine yazılan lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizi [Bibliometric analysis of postgraduate theses on critical thinking]. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9(2), 834-854.
- Batur, Z. (2010). Place of semiotics in teaching of the mother tongue: Analysis of the entirities of verbal and visual texts in the lesson books of the mother tongue. *Turkish Studies*, 5(7), 174-200.
- Beşel, F. ve Yardımcıoğlu, F. (2017). Bibliometric analysis of Maliye Dergisi (Journal of Finance): The period of 2007-2016, *Maliye Dergisi*, 172, 133-151.
- Birinci, H. G. (2008). Turkish journal of chemistry'nin bibliyometrik analizi. [Bibliometric analysis of Turkish chemistry journal]. *Bilgi Dünyası*, 9(2): 348-369.
- Bonilla, C. A., Merigó, J.M. and Torres-Abad, C. (2015). Economics in Latin America: a bibliometric analysis. *Scientometrics*, 105, 1239-1252.
- Bozdoğan, K. ve Sönmez, Ö. F. (2023). Tarih eğitimi üzerine yapılan eğitim araştırmaları makalelerinin bibliyometrik analizi. [Bibliometric analysis of educational research articles on history education]. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 12(1), 16-28.
- Bozok, D., Kılıç, S. N., Özdemir, S. S., (2017). Turizm literatüründe kırsal turizmin bibliyometrik analizi [Bibliometric analysis of rural tourism in tourism literature]. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 187-202.
- Chmiliar, I. (2010). *Multiple-case designs*. In A. J. Mills, G. Eurepas and E. Wiebe (Eds.), *Encyclopedia of case study research*. USA: SAGE Publications.
- Davey, L. (2009). The application of case study evaluations. *Online*, 8(2), 1-3.
- Depren, Ö., Kartal, M. ve Kılıç Depren, S. (2018). Bibliometric analysis of the academic studies published about volatility in exchanges. *Bankacılık ve Sermaye Piyasası Araştırmaları Dergisi-BSPAD*, 2(6), 1-15.
- Dilek, S., Küçük, O. ve Eleren, A. (2016). Economic literacy of Kastamonu University students. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 1865-1878.
- Gökçen, N. (2018). Reviving a forgotten language: Nature literacy in Sekoyana's doors. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(4), 2485-2496.
- Gören, S. ve Kahraman, N. (2023). An applied study on the visual text-supported innovative item format in measuring emotional literacy skills. *Journal of Uludag University Faculty of Education*, 36(2), 493-516.
- Gülmez, D., Özteke, İ. ve Gümüş, S. (2021). Uluslararası dergilerde yayımlanan Türkiye kaynaklı eğitim araştırmalarının genel görünümü: Bibliyometrik analiz [An overview of Turkish educational research published in international journals: A bibliometric analysis]. *Eğitim ve Bilim*, 46(206), 213-239.
- Güneş, S. G., Gündoğdu, K. & Aksu, H. S. (2022). ULAKBİM tarafından taranan ulusal hakemli dergilerde yayımlanmış Gönüllü Turizm Konulu Makalelerin Bibliyometrik Analizi [Bibliometric Analysis of volunteer tourism articles published in national refereed journals scanned by ULAKBİM]. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 5(1), 1-15.
- José M. Merigó, Jian-Bo Yang, (2017). A bibliometric analysis of operations research and management science. *Omega*, 73, 37-48.
- Hotamışlı, M. ve Erem, I. (2014). Muhasebe ve finansman dergisi'nde yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi [Bibliometric analysis of articles published in accounting and finance journal]. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 1-20.

- Karagöz, B. ve Koç Arduç, İ. (2019). Ana dili eğitimi dergisinde yayımlanan makalelerin bibliyometrik analizi [Bibliometric analysis of articles published in mother tongue education journal]. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 419-435.
- Karagöz, B. ve Şeref, İ. (2021). A holistic approach to phd theses in Turkish language education (1995-2020). *SEFAD*, 46, 43-68.
- Korkut, E. ve Akkoyun, B. (2008). Foreign language teacher candidates' information and computer literacy perceived self efficacy. *H. U. Journal of Education*, 34, 178-188.
- Kurbanoğlu, S. S. (2010). Information literacy: A conceptual analysis. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(4), 723-747.
- Kurudayıoğlu, M. (2011). Reading as a mental and physical process. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), 15-29.
- Kurudayıoğlu, M. ve Tüzel, S. (2010). 21. Yüzyıl okuryazarlık türleri, değişen metin algısı ve Türkçe eğitimi [21st century literacy types, changing text perception and Turkish education]. *TÜBAR*, 283-298.
- Martínez-López, F.J., Merigó, J.M., Valenzuela-Fernández, L. and Nicolás, C. (2018). Fifty years of the european journal of marketing: A bibliometric analysis. *European Journal of Marketing*, 52(2), 439-468.
- Moral-Muñoz, J. A., Herrera-Viedma, E., Santisteban-Espejo, A., and Cobo, M. J. (2020). Software tools for conducting bibliometric analysis in science: An up-to-date review. *Profesional De La información*, 29(1).
- Murathan G., Bozyılan E., Murathan F. (2020). "Fiziksel Aktivite" konulu bibliyometrik analiz [Bibliometric analysis on "Physical Activity"]. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 158-167.
- Özbay, M. (2006). Okuma eğitiminde çevre faktörü [Environmental factor in reading education]. *Eurasian Journal of Educational Research*, 24, 161-170.
- Öztoğat, N. (1999). Görsel nesnelerin çözümlenmesinde gösterge bilimsel yöntem [Semiotic method in analysing visual objects]. *Dilbilim Araştırmaları*, 135-141.
- Polat, Z.A., Saraçoğlu, A. ve Duman, H. (2019). Harita Dergisi'nin bibliyometrik analizi [Bibliometric analysis of Map Journal]. *Harita Dergisi*, 161, 46-56.
- Savrun, B. ve Mutlu, H.M. (2019). Kent lojistiği üzerine bibliyometrik analiz [Bibliometric analysis on urban logistics]. *Kent Akademisi*, 12(38), 364-386.
- Şehbaz, M. K. ve Çekici, Y. E. (2012). Turkish education as an interdisciplinary discipline. *Turkish Studies*, 7(3), 2367-2382.
- Şeref, İ. ve Karagöz, B. (2019a). Türkçe eğitimi akademik alanına ilişkin bir değerlendirme: Web of Science veri tabanına dayalı bibliyometrik inceleme [An evaluation of the academic field of Turkish education: A bibliometric review based on Web of Science database]. *Journal of Language Education and Research*, 5(2) , 213-231.
- Şeref, İ. ve Karagöz, B. (2019b). Okuma alanındaki araştırmaların bibliyometrik özellikler açısından incelenmesi [Analysing the researches in the field of reading in terms of bibliometric properties]. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 781-799.
- Şakiroğlu, Y. (2021). Görsel okuma/görsel sunu ve görsel okuryazarlık becerileriyle ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların analizi [Analysis of postgraduate studies on visual reading/visual presentation and visual literacy skills]. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 103-119.
- Tekin, M., Öztürk, D. ve Bahar, İ. (2021). A bibliometric analysis of reverse logistics. *Journal of Aksaray University Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 13(3), 87-100.
- Türkben, T. ve Temizyürek, M. (2017). The role of interactive reading teaching in developing reading comprehension skills. *The Journal of Kesit Academy*, 3(7), 374-388.

- Yeksan, Ö. ve Akbaba, A. (2019). A bibliyometric analysis of sustainable tourism articles. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 220-231.
- Yılmaz, G. (2017). Restoranlarda bahşış ile ilgili yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi [Bibliometric analysis of articles published on tipping in restaurants]. *Journal of Travel and Hospitality Management*, 14(2), 65-79.
- Zeren, D. ve Kaya, N. (2020). Dijital pazarlama: Ulusal yazının bibliyometrik analizi [Digital marketing: A bibliometric analysis of national literature]. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 35-52.
- Xinxin W., Zeshui X. and Marinko T. (2020). A bibliometric analysis of Economic Research-Ekonomiska Istraživanja (2007–2019), *Economic Research-Ekonomiska Istraživanja*, 33 (1), 865-886.